

Barnahus, Samverkan och Barnets bästa

-En kvalitativ intervjustudie

Av: Åke S. Hellendal och Edward Ljunggren

LUNDS UNIVERSITET
Socialhögskolan

Kandidatuppsats (SOPA63)
HT 13

Handledare: Maria Bangura Arvidsson

Abstract:

Titel: Barnahus, Samverkan och barnets bästa -En kvalitativ intervjustudie

Författare: Åke S. Hellendal och Edward Ljunggren

Handledare: Maria Bangura Arvidsson

Kandidatexamen i socialt arbete 15p:

The purpose of this study was to explore the professional agents viewpoints on the collaborative agency Barnahus and how this effects the view of child welfare. The method used for the study was a qualitative interview method with semi -structured interviews.

Through the study six professionals connected to Barnahus were contacted and interviewed. Their professional standpoints and thought processes regarding their own professional work with children's welfare and "Barnahus" have been analysed. How their profession handles what's in juridical terms is called "barnets bästa" has been the most prominent subject during these interviews.

We have also talked and analysed how they believe their professions viewpoints have been effected by the collaborative nature of Barnahus and the fact that they need to cooperate and interact with other professions with slightly different goals and whether or not this effects their own professions work.

Further we have also interpreted the professionals opinions regarding the agency Barnahus actual purpose and development and how the professionals view it and how they adapt to this organisation.

Key words: cooperation, colaboration, child welfare, Barnahus, tacid knowledge, social work.

Förord:

Vi vill tacka alla respondenter som tog sig tid att träffa oss och hjälpa oss med vår studie. Utan er hade detta arbete inte varit genomförbart. Vi vill även tacka vår handledare för att hon stod ut med oss. Sist men inte minst ett stort tack till Silas för all hård men rättvis kritik.

Innehållsförteckning

Abstract:.....	2
Förord:.....	3
1. Inledning.....	6
1.1. Problemformulering.....	6
1.2. Syfte.....	7
1.3. Frågeställningar.....	7
1.4. Avgränsningar.....	8
2. Bakgrund.....	8
2.1. Aktörerna på Barnahus.....	8
2.2. Det praktiska arbetet.....	8
3. Tidigare forskning.....	9
3.1. Tidigare forskning om samverkan.....	9
3.2. Tidigare forskning om samverkan i relation till barn.....	10
3.3. Studier och rapporter om Barnahus.....	11
4. Metod.....	12
4.1. Val av metod.....	12
4.2. Förförståelse.....	13
4.3. Tillvägagångssätt.....	13
4.4. Urval och metodologiska överväganden.....	13
4.5. Bearbetning och Analys.....	15
4.6. Generaliserbarhet och tillförlitlighet.....	15
4.7. Etiska överväganden.....	16
4.8. Arbetsfördelning.....	17
5. Teoretiska utgångspunkter.....	17
5.1. Samverkan.....	17
5.2. Barnets Bästa.....	18
5.3. Tyst kunskap.....	20
6. Resultat och analys.....	21
6.1. Respondenterna.....	21
6.2. Synen på Barnahus.....	22
6.2.1. Analys av respondenternas syn på Barnahus.....	25

6.3. Samverkan mellan aktörer.....	27
6.3.1 Analys av samverkan mellan aktörer.....	28
6.4. Aktörers syn på barnets bästa.....	29
6.4.1 Analys av aktörers syn på barnets bästa.....	31
8. Sammanfattning.....	33
9. Slutdiskussion.....	33
Litteraturlista:.....	37
Bilaga 1:.....	40
Bilaga 2:.....	41

1. Inledning

1.1. Problemformulering

Samverkan emellan myndigheter är i många fall essentiellt inom socialt arbete och för klienter med social problematik. Problembilden är ofta av den art att hjälp ifrån olika instanser är nödvändigt för att den ska hanteras på bästa sätt, därför är samverkan en central beståndsdel i mycket socialt arbete (Hjortsjö, 2005). Samverkan är dock inte endast aktuellt inom socialt arbete utan är en generell utveckling inom det moderna samhället (Danermark & Kullberg, 1999). Flera forskare belyser att en utveckling har skett inom samverkan mellan myndigheter under de senaste 25-30 åren och att organisationer tenderar att röra sig emot en allt mer integrerad verksamhet (Hjortsjö 2005; Johansson, 2011). En av de verksamheter som har vuxit fram i Sverige under de senaste tio åren är Barnahus. Denna verksamhet är menad att samla aktörer, vars utredningar berör misstanke kring sexuella såväl som fysiska övergrepp på barn, under samma tak. Inspiration för Barnahus hämtades från Barnahúsid i Reykjavik som grundades i november 1998. Barnahúsid var en organisation som samordnade medicinsk, psykologisk och juridisk hjälp i frågor som rörde misstanke om sexuella övergrepp mot barn (Johansson 2011). Johansson (ibid.) skriver även att Islands försök till aktörssamverkan baseras på tidigare försök från CAC (Children's Advocacy Centers) under 1980-talet i USA. Dock är organisationen i Sverige en relativt ny företeelse. De första svenska Barnahusen påbörjade sin verksamhet 2006 (Socialstyrelsen, 2008). En del av Barnahus verksamhet är att ge involverade myndigheter en samarbetetslokal när det gäller det utredande arbetet med barn som misstänks utsättas, eller ha blivit utsatta, för sexuella övergrepp eller/och fysisk misshandel. Tanken är då att det berörda barnet inte skall behöva slussas runt bland de olika aktörernas respektive myndighetskontor och istället endast behöva åka till Barnahuset och där möta med de olika aktörerna som kommer att vara involverade i utredningen. Detta för att barnet ska undvika ytterligare traumatisering (Johansson 2011). Barnahus verksamhet hanterar barn som befinner sig i en ytterst känslig situation och där barnets bästa både kan vara svårt att förstå och besvärligt att ta hänsyn till. Samverkan är viktigt inom verksamheten då de olika professionella aktörerna har olika ingångsvinklar och olika kompetens för att göra sina bedömningar om vad barnet behöver.

Rapporter från Socialstyrelsen (bl.a. 2000, 2006, och 2008) beskriver att konsultationsgrupper och samråd i vissa ärenden rörande misstanke om sexuella övergrepp på barn redan existerat innan Barnahus. Barnahus må vara en relativt ny verksamhet men samråd emellan myndigheter är ingen

ny företeelse. Barnahus är snarare ett resultat av de olika försök till samverkan som tidigare gjorts, även om det fortfarande är en försöksverksamhet (Johansson, 2011). Samverkan mellan organisationer kan dock lätt bli en komplex företeelse där de olika aktörernas intressen inte alltid löper parallellt med varandra utan rent av kan gå i motsatt riktning, detta innebär att någon måste ge vika och ge företräde eller att en kompromiss behöver göras. Resultaten av denna sortens samarbete är inte alltid av godo utan kan även skada de olika verksamheterna såväl som den enskilda klienten (Johansson, 2013). Att det i värsta fall kan uppstå renodlade konflikter emellan olika synsätt är en oönskad effekt, och ett scenario där man knappast skulle kunna tala om samarbete alls. Dock kan man även tänka sig att viss konflikt eller konkurrens emellan professionernas synsätt är av godo för att täcka upp en helhetsbild av problematiken. I konstellationer där myndigheter samverkar har det påvisats att en professions grundläggande värderingar och syfte kan komma att försvagas då arbetsprocessen mer övergått till ett helhetsperspektiv som innefattar samtliga aktörers synsätt, eller rent av den starkaste professionens synsätt (Socialstyrelsen 2000, 2006). I och med detta är det rimligt att ponera att det finns en risk för att en professions perspektiv till viss del kommer i skymundan eller att en aktör fattar beslut som den vanligtvis inte skulle göra. Då vårt intresse är hur samverkan ser ut och hur den fungerar inom verksamheten Barnahus, samt att barnets bästa torde vara, och uttrycks ofta vara, det övergripande syftet med verksamheten, blev det naturligt att lägga fokus på just hur barnets bästa kan hanteras inom en samverkande verksamhet. Vi har varit intresserade av huruvida det finns konflikter emellan de olika aktörernas synsätt, eller om det råder ett konsensus inom deras olika perspektiv.

1.2. Syfte

Syftet med uppsatsen är att belysa hur aktörerna inom den myndighetsintegrerade verksamheten Barnahus ser på samverkan och hur aktörerna ser på barnets bästa.

1.3. Frågeställningar

- Hur definierar de olika aktörerna syftet med samverkan inom verksamheten Barnahus?
- Hur utformas de olika aktörernas syn på barnperspektivet? Finns det olika barnperspektiv representerade eller råder det enhetlighet?
- Hur ser respondenterna på Barnahus verksamhet och hur anser respondenterna att en samordnande verksamhet bör fungera?

- Hur påverkar de professionella aktörerna varandras arbetssätt och synsätt i relation till barnets bästa inom verksamheten Barnahus?

1.4. Avgränsningar

Vi har valt att avgränsa oss till de professionella aktörerna inom verksamheten Barnahus. Det hade naturligtvis varit intressant att belysa hur barnen och föräldrarna upplever verksamheten etc. men det hade ej varit genomförbart av framförallt etiska orsaker. Vår avgränsning har även varit till ett enda Barnahus, då verksamheten är uppbyggd på olika sätt beroende på Barnahus. Detta innebär att de inte är helt jämförbara med varandra då deras förutsättningar till viss del är annorlunda och därför valde vi att göra denna avgränsning.

2. Bakgrund

2.1. Aktörerna på Barnahus

I Susanne Johanssons (2011) doktorsavhandling "Rätt, Makt och Institutionell förändring" belyser hon diskrepansen emellan aktörerna och deras syften inom Barnahus verksamhet. Hon illustrerar tydligt hur skillnader ser ut i fördelning av arbetsuppgifter och att professionerna är reglerade av olika lagstiftning. Aktörerna inom verksamheten kan delas in i två grupper med disparata målsättningar. Detta utesluter dock inte att aktörerna kan tillhöra båda grupperna då vissa professioner bedriver sitt arbete utifrån flera syften. Grupp 1, består främst av polis, åklagare, barnläkare och vid särskilda fall rättsmedicin. Dessa ansvarar för att brott utreds och att förövare dras inför rätta. Grupp 2, består främst av socialtjänst, barnläkare och BUP. Dessa ansvarar för barnets välfärd, hälsa och att barnets säkerhet och utveckling garanteras. Med andra ord arbetar grupp 1 främst med en utredning angående ett potentiellt brott och grupp 2 arbetar främst med barnets välbefinnande i åtanke (Johansson, 2011).

2.2. Det praktiska arbetet

Barnahus har flera olika barnrelaterade arbetsområden t.ex. familjeterapi, kognitiv integrerad behandling vid barnmisshandel osv. men Barnahus huvudsakliga syfte kretsar kring två specifika

moment, barnförhöret och samrådet. Det är på samråden som ärendegenomgången sker och barnförhören planeras, syftet med samråden är att samordna alla de olika arbetsuppgifter som är aktuella ifrån de olika aktörerna (Dahlström Enyck, 2009). På samråden kan till exempel BUP uttala sig om lämpligheten i hämtning, barnläkare om eventuella tidigare incidenter i journalen och huruvida det finns en lämplig trygghetsperson som kan följa med barnet till Barnahus, en prioriteringsordning kan upprättas för de olika insatserna, dels för att det berörda barnets kontakter med de olika inblandade aktörerna skall ske så smidigt som möjligt, dels för att inte försvåra för varandras arbetsuppgifter (ibid). Den ovan nämnda trygghetspersonen är oftast en lärare eller dylikt som barnet känner sig tryggt med (Kaldal et al, 2010). Barnförhöret är centralt då tanken är att det är här som barnet först ska komma till tals. Förhöret hålls av specialutbildade poliser och andra aktörer, som exempelvis utredande socialsekreterare, BUP och åklagare har en möjlighet att vara med i medhörningsrummet som genom videolänk förmedlar förhöret (Back, 2009).

3. Tidigare forskning

Vi har kontinuerligt sökt litteratur kring; Barnahus, samverkan, barnets bästa och andra teman som vi uppfattat vara av relevans för vår studie. Vi har lånat böcker som vi antingen sökt upp via bibliotekets databas eller hittat i tidigare litteratur som vi läst samt hämtat peer reviewed artiklar från sökmotorer från Universitetets databas. Aktuella sökord har varit bland annat, collaboration, samverkan, samordning, barnets bästa, child welfare, integration, Barnahus, social service osv. Utifrån en del av den funna litteraturen har vi även kunnat utvinna andra infallsvinklar och källor.

3.1. Tidigare forskning om samverkan

Samverkan har visat sig vara ett betydelsefullt ämne att studera, nationellt så väl som internationellt, inte minst när det gäller myndigheter som ofta har ett behov av samarbete emellan varandra till exempel när det gäller ärenden av en multiproblems typ. Hjortsjö (2005) belyser detta genom att söka på ordet "collaboration" i databasen CSA (Social Services Abstract) och får resultatet att mellan åren 1993 och 2003 publicerades det i genomsnitt 75 artiklar per år inom ämnet samverkan, något som pekar på samarbetets vikt i vårt moderna samhälle. Det är under de senaste trettio åren som en mängd artiklar har producerats med mer eller mindre stark anknytning till ämnet i ett flertal discipliner (Hjortsjö, 2005; Horwath & Morrison, 2007; Johansson, 2011). Samverkan har bland annat tagit sig uttryck inom det informationstekniska området och har inflytande genom diverse

informationsdelnings plattformar för professionellt bruk. De tar fasta på den samverkande effekten som kan åstadkommas bland annat genom flera av de tekniska verktyg som 2000 talet har åstadkommit (Briggs, mfl. 2013). Även inom skolområdet är samverkan en aspekt som diskuterats och både positiva och negativa effekter för personalen har kunnat avläsas (Granström & Lander, 2000). Dock råder det enligt vissa forskare en viss okritiserad idealisering av vad samverkan antas åstadkomma, i och med att resultatet ofta inte blir som det var avsett eller inte går att direkt påvisa (Hjortsjö, 2005). Det finns en brist på forskning som kritiskt granskar vilken faktisk effekt samverkan har i praktiken. Detta tar sin grund bland annat i att ämnet är svårt till sin natur att metodologiskt undersöka (Ibid.). Trots denna avsaknad av forskning om samverkans utfall så understryker litteratur vikten av samverkan och den potentiella vinsten av att samverka (Horwath & Morrison, 2007; Hjortsjö, 2005). Denna potentiella vinst kan om inte annat bestå i att man låter de olika samverkansaktörerna bygga upp kontaktnät vilka kan hjälpa till i arbetsutförandet (Danermark, 2009). Denna fokus på samverkan ligger i linje med den moderna välfärdsstaten där man uppmuntrar samverkan emellan aktörer såsom kommun och landsting men även mellan anhöriga, professionella och brukare inom till exempel äldreården (Eriksson & Karlsson, 2012). Detta tillsammans med ökad dokumentation och uppföljning av resultat är menat att bidra till en mer effektiv välfärd (ibid).

3.2. Tidigare forskning om samverkan i relation till barn

Den ovan nämnda utvecklingen mot en mer integrerad myndighetsverksamhet har även haft stor effekt på arbetsområden som rör barn som far illa och barnomsorgen i stort. Horwath och Morrison (2007) belyser att det finns dokumenterat redan på 1960-talet att myndigheter har präglats av svårigheter att samverka sinsemellan när det gäller barnomsorgen men även andra områden som berör barn. På 1990-talet utvecklades mer samverkansinriktade arbetsmodeller i offentlig sektor och i arbete med barn som far illa i Sverige (Hjortsjö, 2005; Johansson, 2011). Olika försöksverksamheter började växa fram inom offentlig sektor. Bland annat öppnade familjecentraler vars syfte var att samordna olika professioner under samma tak. Tanken var att de professionella skulle ha lättare tillgång till varandra. Denna typen av system härmdes och inspirerade liknande typer av organisationer under de kommande decennierna, även fast denna typen av organisationsmodell fortfarande var tämligen outforskad (Hjortsjö, 2005). Hjortsjö (2005) beskriver vidare att ett vanligt antagande är att samverkan ses som ett bejakande av resurser och effektiviserande inom barn- och familjearbete och därmed gynnar barnets bästa. Det finns ingen

forskning som tydligt sammanfattar samverkan ur en generell synvinkel och inte heller någon forskning som ger en konsekvent bild av hur man bäst bör samverka emellan myndigheter (Ibid.). Det har dock funnits, och finns, en tro på att samverkan är något eftersträvansvärt inom detta område.

3.3. Studier och rapporter om Barnahus

Johansson (2011) kartlägger i sin doktorsavhandling varför Barnahus har utvecklats och på vilka grunder detta har skett. Som tidigare nämnts är samverkan emellan myndigheter inte något nytt fenomen i Sverige då Socialstyrelsen på tidigt 1990-tal började ge direktiv om att involverade myndigheter bör samverka i frågor rörande sexuella övergrepp mot barn (Johansson, 2011). Det råder en lång tradition inom polismyndighet och socialtjänst att samverka i ärenden gällande sexuella övergrepp och våld mot barn, bland annat vid tvångslagstiftning (ibid.). Socialstyrelsen m.fl. beställde sex rapporter för att utvärdera Barnahus verksamhet i från Lunds universitet. I delrapport fem som tar upp utvärderingen av Barnahus ärendeprocess påvisas att det fanns en viss avsaknad av tydliga resultat i form av kortare utredningstider eller att fler ärenden ledde till åtal. Det som däremot kunde påvisas var att kvalitén på utredningarna var högre, fler barn hade fått särskilda företrädare och fler läkarundersökningar hade genomförts. Detta tydde på att barnet hade fått större fokus på sig och att rättssäkerheten eventuellt var förbättrad (Johansson, 2008). I slutrapporten påpekas dock att den generella kvalitetshöjning som har påvisats, när det gäller barnutredningar, inte nödvändigtvis är en följd av Barnahus verksamhet, utan att det finns en mängd andra kvalitetshöjande aspekter som löpt parallellt vid sidan av Barnahus verksamhet. Detta har inneburit att rapporten inte helt kunnat utesluta en synergieffekt (Åström & Rejmer, 2008). Vad som däremot kan ses när man jämförde försöksorter med Barnahus verksamhet mot jämförelseorter utan någon sådan verksamhet, är att färre anmälningar läggs ner utan att en förundersökning har genomförts och färre förundersökningar läggs ner (Rejmer, 2009). Även om mängden domar inte är större tyder detta i alla fall på ett ökad medvetenhet om barn som far illa och att mer resurser läggs ner på utredningar när det gäller barn som far illa på orter med Barnahus verksamheter (ibid.).

4. Metod

4.1. Val av metod

Varje Barnahus kan, teoretiskt sett, skilja sig i från varandra på grund av att verksamheten är uppbyggd i relation till den miljö som omgärdar den. Med detta menas att det är Barnahus aktörers förutsättningar som t.ex. frågor som rör budget, arbetsbörda, synsätt samt personliga preferenser, och professionella förhållningssätt som bestämmer, i viss mån, villkoren som verksamheten tvingas att anpassa sig efter. Detta gör varje Barnahus unikt till sin natur (Rejmer, 2009). Med detta sagt, har vi kommit fram till att en kvalitativ metodologisk ansats är en rimlig metod att använda oss utav i vår studie. Den kvalitativa metoden speglar en tolkningsinriktad såväl som interpretativ vetenskaplig utgångspunkt (Bryman, 2006). Interpretativ i denna kontext betyder att den sociala verkligheten, i en viss miljö, förklaras och definieras genom hur deltagare inom miljön beskriver den (ibid.). Vi ansåg att dessa förutsättningar rimligtvis är en god utgångspunkt i förhållande till Barnahus verksamhet och det ämne som vi avser att undersöka. Ett av de mål vi hade med denna uppsats var att se hur samverkan påverkar verksamheten vilket även betonar vikten av en djuplodande analys om varför Barnahus fungerar som det gör. Det som undersökts är inte primärt om samverkan fungerar bra eller dåligt inom verksamheten utan hur samverkan fungerar inom verksamheten. Kvalitativ metod har visat sig vara effektiv på att uppdaga nyanserade diskussioner kring kontextbundna frågor (Ahrne & Svensson, 2013; Bryman, 2006).

Den intervjuteknik som vi använt oss utav är semi-strukturerade intervjuer vilket innebär att respondenten fått uttrycka sina åsikter inom den kontext som intervjuaren bestämt, samt att det finns utrymme i intervjun för spontana följdfrågor rörande det som sagts (Aspers, 2011). Detta gav oss möjlighet att omformulera frågor vid behov och metoden är överlag mycket anpassningsbar efter situationen (Bryman, 2006). Vi behövde en anpassningsbar intervjuform för att kunna göra en mer precis analys av vad vi ämnade att undersöka. Som förberedelse innan intervjuerna formulerade vi en intervjuguide. Denna bestod av de teman som intervjun ska täcka men gav intervjupersonen stor frihet att utforma svaren utifrån sitt eget perspektiv (Bryman, 2006). Våra teman var 1) "bakgrund/yrkesroll" 2) "samverkan" och 3) "barnets bästa". Under dessa teman hade vi skissat en del stödfrågor vilka fungerade som riktlinjer för vad vi borde täcka vid varje intervjutillfälle. Dock var inte samtliga frågor nödvändiga vid alla intervjutillfällen då vissa respondenter svarade mer omfattande och vissa frågor inte var aktuella för alla yrkeskategorier.

4.2. Förförståelse

Innan vi aktivt började diskutera vilket ämne vi skulle välja att undersöka i vår C-uppsats hade den ene av oss observerat ett par förhör som utspelade sig på ett barnahus samt varit på ett studiebesök där. Detta var under praktikterminen och många samtal om barnahus skedde även på verksamheten. Den andre av oss hade knappt hört talas om verksamheten men blev snabbt intresserad. Då ingen av oss hade bildat sig någon stark uppfattning om verksamheten innan vi påbörjade vårt informationsletande uppstod inget dilemma med den förförståelse vi besatt.

4.3. Tillvägagångssätt

Innan vi tog vår första kontakt med Barnahus formulerade vi ett informationsbrev (se Bilaga 1). Detta brev innehöll en kortfattad redogörelse om vad vi ämnade att undersöka, vilka aktörer vi var intresserade av att intervjua och vad som kommer att hända med materialet efter att uppsatsen blivit färdigställd. Vi fick relativt snabbt svar ifrån Barnahus och fick därmed två intervjuer inbokade. Som ovan nämnts valde vi en semi-strukturerad intervjuform för att ge möjlighet åt respondenten att uttrycka sin åsikt men i en kontext som är begränsad av intervjuaren. Vi började konstruera en intervjuguide (se Bilaga 2) med noggrant utvalda frågor som vi skulle förhålla oss till men inte nödvändigtvis följa in absurdum. Efter det första intervjutillfället fick vi kontaktuppgifter till andra relevanta aktörer inom deras Barnahus verksamhet. Alltså, vi fick fler kontaktuppgifter av de respondenter vi intervjuat och på så sätt hade vi möjlighet att försöka boka in fler intervjuer. Detta visade sig vara svårt då många aktörer har en tung arbetsbörda och hade därmed begränsade möjligheter att intervjuas inom tidsramen för vårt arbete. Till slut genomfördes sex intervjuer med: en polis som var specialutbildad inom barnutredning, en åklagare som enbart drev utredningar som rörde våld i nära relationer, en samordnare på Barnahus, en terapeut från BUP som arbetade med Barnahus och två socialsekreterare ifrån olika kommuner med anknytning till det aktuella Barnahuset. Som ovan nämnts har vi även kontinuerligt sökt efter relevant litteratur under arbetets gång.

4.4. Urval och metodologiska överväganden

I och med att en utgångspunkt för uppsatsen var hur de olika aktörerna ser på den samordnande verksamheten, har det varit rimligt att försöka involvera så många av de berörda myndigheterna

som möjligt i vår studie. Vi har strävat efter att genomföra så många intervjuer som möjligt men det främsta målet har varit att genomföra intervjuer med representanter ifrån alla de olika aktörer som är aktiva inom verksamheten Barnahus. Detta för att kunna redogöra för den bredd i synsätt som de olika aktörerna kan ge uttryck för.

Denna aspekt har vi funnit problematisk, att vi inte skulle få tillgång till intervjuer med samtliga professionella aktörer inom Barnahus verksamhet. Detta har naturligtvis påverkat studien, även om det kan antas vara ringa. Detta skulle eventuellt resulterat i att vi inte hade uppnått det mångfasetterade perspektiv som vi hoppas kunna förmedla. Detta problem har förhoppningsvis undgått eftersom vi, förutom barnläkare, har fått tag i samtliga professioner som är tätt involverade med verksamheten. Dock har vi erhållit ett något begränsat antal intervjupersoner nämligen sex olika aktörer. Den främsta orsaken till detta är att urvalet i sig är begränsat, det finns bara en handfull professionella som jobbar inom verksamheten Barnahus och intervjuer med så många som möjligt har genomförts. Vi har genomfört intervjuer med sex aktörer inom fem olika professioner. Den enda professionen som har en stor mängd aktörer är socialsekreterarna, dock har denna grupp även varit den mest svårtillgängliga och här kan man prata om ett begränsat urval då vi endast har intervjuat två representanter från två skilda kommuner. Detta har än mer inneburit att det är dessa personers egna professionella åsikter som redogörs för och att dessa ej kan generaliseras utan snarast betraktas som exemplifierande. Med detta sagt har vi behövt vara flexibla och anpassat vår studie beroende på de resultat som vi har kommit fram till. Det urval som vi har använt oss av riskerade från början att bli något av ett bekvämlighetsurval, jfr (Bryman, 2006), det vill säga att vi genom att kontakta en chef inom verksamheten eventuellt skulle få tillträde till ett begränsat och utvalt urval av aktörer att intervjuas. Det blev dock inte så. Vi fick förvisso kontaktuppgifter till en handfull aktörer genom Barnahus men då urvalet från början var begränsat var detta inte något som utgjorde ett problem. Kontakten med socialtjänsten sköttes dessutom helt utan Barnahus påverkan och där var urvalet endast begränsat av svarsfrekvensen. Dessa respondenter representerade eventuellt åsikter som organisationen själv vill förmedla. Dock var detta något av ett oundvikligt problem då verksamheten till sin natur har ett begränsat urval. Det är likaså viktigt, speciellt beroende av vårt urval, med transparens och att vi belyser hur vårt urval kan ha påverkat vår studie (Ericksson-Zetterquist & Ahrne, 2013). Bryman (2006) belyser att det är typiskt för många kvalitativa studier att man kan urskilja en avsaknad av klarhet inom urval. Med detta menar vi att vår studie inte omfattar ett stort antal randomiserade aktörer utan snarare ett begränsat antal aktörer inom ett Barnahus. Det är därför även viktigt att vi är helt öppna med det faktum att åsikter eller uttalanden från en enskild aktör inte kan generaliseras till hela professionen. Naturligtvis kan detta inte tillåtas störa anonymitetsprincipen då denna måste gå före. En del av våra respondenter var

även varit mycket nära involverade med verksamheten och det har, som nämnts ovan, funnits en viss risk för tillrättalagda svar.

4.5. Bearbetning och Analys

Samtliga intervjuer spelades in med diktafon vilket gav oss möjlighet till att transkribera materialet. Vår intention var att transkriptionen skulle bli så nära en skriftlig kopia av intervjun som möjligt, utan omformuleringar eller ändringar överhuvudtaget. Efter att intervjuerna transkriberats bearbetade vi vårt material genom att ingående läsa och jämföra intervjutranskriptionerna för att därefter koda dem mer ingående. Detta innebar, i detta sammanhang, att vi bröt ner materialet i en mängd teman för vidare analys. Kodning gör det möjligt att analysera det insamlade materialet med teoretisk ansats och uppdaga mönster och samband emellan intervjuerna (Aspers, 2011). Intervjuer producerar ofta fler svar än vad som explicit uttrycks (Jönson, 2010). Alltså finns det implicita antydningar som man med hjälp av kodning potentiellt sett kan tyda och analysera. De övergripande koderna som vi använt i bearbetningen av vårt material var samverkan och barnets bästa. Hur respondenterna uppfattar dessa begrepp och hur de ställer sig till Barnahus verksamhet i relation till samverkan emellan professioner samt hur de förklarar vad som är barnets bästa utifrån deras perspektiv. Vi har även tagit bort ovidkommande uttryck, som ej har haft betydelse för innebörd, i våra presenterade citat. Vi har även redigerat en del meningsuppbyggnader då det talade språket inte alltid gör sig helt förståeligt i skriven form. Detta har bara gjorts för att öka tydligheten, andemeningen i formuleringarna är på intet sätt undanröjd.

4.6. Generaliserbarhet och tillförlitlighet

Inom den kvalitativa forskningen tenderar reliabiliteten att vara exemplifierande snarare än generaliserande och därför skall tillförlitligheten ses som begränsad av undersökningsområdet. (Bryman, 2006). I undersökningar som använder sig av intervjuer för att samla in resultat handlar reliabiliteten främst om tillförlitlighet över tid, det vill säga att liknande resultat kan reproduceras vid ett annat tillfälle av en annan forskare (Kvale & Brink, 2009). Tillförlitligheten kan endast ses som riktigt relevant i förhållande till det undersökta området och att man faktiskt undersökt det man utger sig för att undersöka. I och med den svaga spridningen av intervjupersoner kommer inte resultaten av denna studie vara helt generaliserbara i förhållande till andra Barnahus i Sverige. Barnahus verksamhet är även av sådan art att verksamheten inte behöver vara helt likartad ett annat

Barnahus. Detta betyder att resultatet som vår studie kommer att generera inte är generaliserbart mer än på möjligtvis det specifika Barnahus där studien är gjord. Det kommer att bli en tolkning av hur de specifika aktörerna ser på samverkan och barnets bästa inom ett enskilt Barnahus. Strävan efter denna generaliserbarhet är dock kanske inte det som är av störst vikt, så länge resultaten är tillförlitliga kan man åtminstone se dem som exemplifierande även i förhållande till andra verksamheter. Denna analytiska generalisering ger med sig att man kan ponera att liknande resultat kan uppstå i liknande situationer (Kvale & Brink, 2009). Genom detta mer exemplifierande arbete hoppas vi att materialet skall kunna visa på mer generella dilemman som kan finnas eller uppstå inom liknande verksamheter.

4.7. Etiska överväganden

När väl intervjumaterialet är insamlat besitter vi som analyserar materialet en stor makt i form av privilegiet att tolka materialet. Att se till att denna tolkning inte med flit missgynnar respondenterna är av etisk vikt. Likaså är det också viktigt att vi inte hanterar materialet vårdlöst till exempel att lyfta specifika svar helt ur sin kontext. De grundläggande etiska kraven har följts i undersökningen. Bryman (2006) beskriver informationskravet, samtyckeskravet och konfidentialitetskravet som viktiga etiska riktlinjer för all samhällsvetenskaplig forskning, dessa krav har vi haft i beaktande och vi har strävat efter att hålla oss inom ramen för dessa riktlinjer. Genom att vi gjort en avgränsning ifrån klienter och till viss del även tagit avstånd ifrån personliga erfarenheter och värderingar har vi istället riktat in oss mot de professionella aktörernas syn. Detta har gett oss möjlighet att fokusera våra frågeställningar mot ett professionellt perspektiv snarare än frågor som rör den privata sfären hos respondenterna. Detta då vi endast var ute efter en insikt i hur deras professionella syn och professionella reflektioner såg ut och inte hur deras personliga reflektioner ter sig. Innan varje intervju skickades ett informationsbrev ut till respondenterna där uppsatsens syfte beskrevs och hur lång tid intervjun torde ta, detta för att respondenten skall ha haft en möjlighet att göra ett informerat val angående dennes deltagande. I början av varje intervju gick vi igenom samtycket, att respondenten har en möjlighet att avbryta intervjun och att diktafon skulle användas för att spela in intervjun. En av respondenterna bad också att få läsa igenom intervjutranskriptionen, något som naturligtvis tillgodosågs. Respondenterna var även informerade om att intervjuerna skulle anonymiseras, både vad det gäller namn men även vad det gäller geografiska kännetecken, likaså att intervjuerna endast skulle användas till denna uppsats och därefter raderas.

4.8. Arbetsfördelning

Under arbetets gång har det mesta av arbetet utförts tillsammans, inläsning av material och litteratursökning har skett till vis del separat men ingen av oss har känt sig speciellt förfördelad. De delar av arbetet som endast har en författare har fortfarande lästs och fått input av den andre så det är svårt att hävda att vi inte båda har varit lika delaktiga i varje del av arbetet.

5. Teoretiska utgångspunkter

Vi har valt att analysera våra intervjuer utifrån tre teoretiska utgångspunkter eller begrepp. Samverkan och barnets bästa var två viktiga begrepp att utgå ifrån i analysen för att besvara våra frågeställningar och uppfylla syftet med denna uppsats. Båda begreppen har en bred betydelse och kan vara något diffusa att förstå om inte en definition finns presenterad, även om denna definition är svår att prestera. Vi har även valt att utgå ifrån ytterligare ett teoretiskt begrepp, nämligen tyst kunskap. Alla yrkesgrupper, inte minst de som berör socialt arbete i en eller annan form, har olika erfarenheter och kompetenser som påverkar deras beslutsfattande samt professionella förhållningssätt. Professionella besitter yrkeserfarenheter såväl som livserfarenheter vilka också har betydelse för hur de resonerar ur en professionell aspekt. Dessa kunskaper är svåra att definiera. Polanyi (1966) beskriver detta som att vi vet mer än vad vi kan ge uttryck för och att denna kunskap är av stor betydelse för vetenskaplig kunskap. Det finns många intressanta aspekter kring mer eller mindre implicit kunskap som professionella erhållit som är relevanta att belysa i relation till barnets bästa såväl som förmågan att samverka med andra aktörer.

5.1. Samverkan

Som tidigare nämnts har det under de senaste decennierna varit högaktuellt med samverkan, såväl i praktiken som inom forskning (Hjortsjö, 2005). Samverkan handlar främst om ett arbetssätt var de olika aktörerna kan kommunicera och samarbeta mot ett gemensamt övergripande mål (Hjortsjö, 2005). Vidare skriver Danermark och Kullberg (1999) att man kan beskriva samverkan i fyra olika former beroende på hur den är uppbyggd och vilket syfte den tjänar, "kollaboration eller samverkan", "koordination eller samordning" "konsultation" respektive "integration eller

sammansmältning” (Danermark & Kullberg, 1999). Dessa kategoriseringar kan tyckas snarlika men de har grundläggande skillnader. Skillnaden emellan koordination och kollaboration kan vara svår att peka på men den blir tydligare när man börjar syna den aktuella samverkansformen. Kollaboration är att arbeta tillsammans och koordination är att rikta arbetet mot ett gemensamt mål. Vidare skriver Danermark (2009) att samverkan ej kan uppstå spontant, alltså att det inte handlar om det spontana samarbete som kan uppstå under ett tillfälligt samarbete eller under ett odefinierat informationsutbyte emellan två aktörer. Samverkan är något mer än det naturliga samarbete som sker emellan två myndigheter. Det är ett väl definierat, planerat och strukturerat samarbete med ett gemensamt mål eller mot ett i förväg definierat problem (Danermark, 2009). I utvärderingar av samverkan i olika sammanhang har det tagits upp problem med arbetsmetoden. Enligt Westrin (1986) kan många av de problem som uppstår under samverkan härledas till dåligt formulerade syften eller brist på konkreta mål med verksamheten (Westrin, 1986). Dessa, och liknande, problem beskriver även Johansson (2008) i en utvärdering av just samverkan inom barnahus. Samverkan är ännu mer komplext på grund av att det ofta är något disparata aktörer med skilda arbetsmetoder, yrkesbakgrunder, människosyn och etisk skolning som skall samverka. Detta kan leda till kollisioner emellan aktörer som är svåra att förutse (Danermark, 2009). Horwath och Morrison (2007) beskriver hur samverkan har vuxit fram som en internationell trend inom barnomsorgen och barnavården för att säkerställa bättre resultat för barnets välfärd. De beskriver även hur samverkan, eller collaboration som de uttrycker det, kan orsaka och innebära problem på grund av yttre såväl som inre, ofta preexisterande, omständigheter bland annat med kommunikationen emellan ideologiskt skilda yrkesgrupper, rigida och svårföränderliga strukturer och dåligt klarlagda huvudmannaskap. Det kan även innebära så allmänna problem som svårigheter att balansera en budget där ansvarsbördan är oklar (Horwath & Morrison, 2007). Dessa problem tar även Johansson (2008) upp i ovan nämnda utvärdering av barnahus och inte minst hur det påverkar samverkan när samtliga aktörer inte deltar i samrådsmötena.

5.2. Barnets Bästa

Barnets bästa är ett flerdimensionellt begrepp där kontexten är essentiellt till dess betydelse. Eva-Maria Svensson (2001) poängterar begreppets problematiska art. Hon hävdar att det inte finns någon klar definition av begreppet men att den internationellt vägledande riktlinjen av vad barnets bästa betyder har sin grund i barnkonventionen. Barnkonventionens utgångspunkt är att barn ska

besitta samma människovärde som vuxna och ha samma rättsliga rättigheter som vuxna men att barn är i behov av skydd och omsorg i större utsträckning på grund av sin sårbara natur (Ibid.). Det framgår vissa aspekter som skall tas i hänseende för att det ska vara möjligt att upprätthålla denna definition av barnets bästa. I artikel 2 framhävs att barns rättigheter skall respekteras och tillförsäkras oavsett barnets eller dess vårdnadshavares ras, hudfärg, kön, språk, religion etc. (Barnkonventionen, artikel 2). I samma text framgår att barnet måste skyddas från all diskriminering och bestraffning grundad på föräldrarnas, vårdnadshavarnas eller familjemedlemmars ställning, verksamhet, uttryckta åsikter eller tro. Fortsatt i Barnkonventionens artikel 24 belyses ytterligare kriterier för att säkerställa barnets välfärd, barnets rätt till sjukvård och rehabilitering (Barnkonventionen, artikel 24). Genomsyrande i Barnkonventionen betonas vikten av att säkerställa barns skydd ifrån fysiskt så väl som psykiskt våld. I artikel 3 anförs även att barnets bästa alltid ska komma i första rummet, *“vid alla åtgärder som rör barn, vare sig de vidtas av offentliga eller privata sociala välfärdsinstitutioner, domstolar, administrativa myndigheter eller lagstiftande organ, skall barnets bästa komma i främsta rummet”* (Barnkonventionen, artikel 3, punkt 1). Barnkonventionens definition av vad barnets bästa innebär är svårt att praktiskt applicera inom Barnhusverksamhet då den inte slår fast hur barnets bästa bör hanteras i praktiken och då den ännu mindre beskriver en specificerad modell för praktiskt arbete förutom till exempel att barn skall ha rätt till sjukvård och rätten till skydd ifrån övergrepp.

I Svenska lagstiftning definieras barnets bästa b.l.a. på förljande vis i Föräldrabalken, Kap 6. § 2a;

“Vid bedömningen av vad som är bäst för barnet skall det fästas avseende särskilt vid
- risken för att barnet eller någon annan i familjen utsätts för övergrepp eller att barnet olovligt förs bort eller hålls kvar eller annars far illa, och
- barnets behov av en nära och god kontakt med båda föräldrarna”

Vad som visas i lagstiftningen ovan är att övergrepp, olovligt bortförande eller att barnet hålls kvar samt, den vaga antydelsen, *“annars far illa”*, inte är till barnets bästa. Det står dock att barnet är i behov av god kontakt med båda föräldrarna. I detta sammanhang är detta behov en definition av vad som är barnets bästa. Denna definition tangerar delvis med Barnhus verksamhetsområde men den påtalar inte heller några praktiska riktlinjer mer än att det bör följas.

De flesta tolkningar av barnets bästa inom svensk rätt tar fasta på att barn är barn och att en viss särbehandling är nödvändig för att vidhålla just barnets bästa (Schiratzki, 2010, s.32). Genom bland annat barnkonventionen har samhället gett barn rättigheter till en form av autonomi, rätt att uttrycka sig etc. men den har även gett barn en rätt till skydd. Detta skydd kommer vid tillfällena att inskränka

barns andra rättigheter till förmån för skyddet, ursäkten till denna inskränkning är att det är till förmån för barnets bästa (Svensson, 2001). Genom att till exempel begränsa umgänget med en missbrukande eller våldsbenägen förälder kan man anse att man skyddar barnet och på så vis främjar barnets bästa, men samtidigt sker en inskränkning i barnets medbestämmanderätt och barnets egen vilja tas eventuellt inte i beaktande. Denna mångtydighet i begreppet barnets bästa är problematiskt och då begreppet ges en egentlig innebörd först när det sätts i ett sammanhang blir det ytterst kontextbundet (Svensson, 2001). Följden av detta blir att den professionella diskussionen om barnets bästa kan tyckas vara något förvirrande och svåröverskådad då kontexten är föränderlig, det vill säga att det som man betraktar som ett barns bästa ej behöver vara sant för ett annat. Enligt Bilhah Arad-Davidzon och Rami Benbenishty (2007) präglas arbetet för barnets bästa av godtycklighet och ett stort handlingsutrymme bland de aktörer som verkar inom området. Denna godtycklighet, bland annat om vad som utgör utsatthet och vanvård för ett barn, innebär att ett barns möjlighet till förändring av sin livssituation till stor del är beroende av utredarens personliga åsikter om vad som är rätt och fel (Arad-Davidzon & Benbenishty, 2007). Mångtydigheten inom begrepp som barnets bästa problematiserar tolkningen och möjliggör för olika instanser såväl som individer att tolka det med ett stort mått av godtycklighet, detta innebär att olika länder har radikalt olika inställningar till barnets bästa och dennes autonomi med hänvisning till samma utgångsläge, att man strävar efter barnets bästa (Rasmusson m.fl. 2009). Barnets bästa som begrepp är dock äldre än barnkonventionens ratificering, i flertalet författningar nämns att vad som är bäst för barnet skall beaktas, men ej nödvändigtvis följas (Hollander, 2006). I Socialtjänstlagen infördes begreppet "barnets bästa" 2006, vilket innebar att de beslut som rör ett barn måste grunda sig i någon form av övervägning av vad som är barnets bästa i varje enskilt fall. Denna övervägning är dock inte bindande för det beslut som skall fattas så länge barnets bästa har blivit utrett (ibid.). Övervägningen av barnets bästa kommer dessutom alltid att ske av en vuxen och det inflytande som barnet får över synen på sitt eget bästa är helt beroende av den vuxnes hänsyn.

5.3. Tyst kunskap

Tyst kunskap är ett akademiskt begrepp som har varit på frammarsch under de senaste åren inom en mängd olika discipliner (Pozzalli, 2008). Begreppets innebörd kan beskrivas som en svårdefinierad kunskap som erhålls via praktisk erfarenhet som sällan uttrycks formellt (Payne, 2005). Alltså, att det i vissa fall är svårt att definiera exempelvis vad som gör att man resonerar på ett särskilt sätt i en given situation eller att man förstår hur något fungerar utan att kunna redogöra hur. Tyst kunskap

skulle kunna beskrivas som professionell intuition i arbetsrelaterade sammanhang, som exempelvis att en professionell eventuellt skulle kunna förutse vissa händelser i arbetsprocessen i och med att denne känner till systemet och det givna händelseförloppet. Eftersom denna kunskap erhålls via erfarenhet är den i sin natur unik för varje person, då människors erfarenheter divergerar. Tyst kunskap associeras ofta med begrepp som empati, närhet och flexibilitet och sägs motarbetas av byråkrati och distansering (Bergmark & Lundström, 2006). Med detta poängteras att den tysta kunskapen hämmas av regelverk som inte tillåter den professionella aktören att agera utifrån den intuition som byggts upp av praktisk erfarenhet. I stället kan professionella tvingas att agera utifrån något som de eventuellt vet eller i alla fall misstänker var fel från början. I detta poängteras även att stor del av den tysta kunskapen, rörande professionella inom socialt arbete, utvinns från mötet mellan människor (Ibid.).

6. Resultat och analys

I detta kapitel avser vi att presentera och diskutera resultatet av våra intervjuer och lyfta fram de mönster och åsikter som vi anser är av relevans för de frågeställningar vi har med i uppsatsen. Under till exempel rubriken 6.2 "Synen på Barnahus" diskuteras framförallt hur respondenterna ser på Barnahus som verksamhet men även hur samverkan fungerar inom verksamheten. Som tidigare nämnts har en del citat rensats på talspråk för tydlighetens skull, ännu en gång bör det också poängteras att betydelsen av citaten ej har justerats. Efter varje del av resultatet har vi skrivit analys anknuten till den delen av resultatet, det vill säga, respondenternas syn på Barnahus, samverkan mellan aktörer och syn på barnets bästa. Orsaken till varför vi inte har valt att ha tyst kunskap som en egen rubrik är för tyst kunskap är bättre anpassat integrerat i de andra rubrikerna. Tyst kunskap genomsyrar och är en del av vad som kan urskiljas i vårt resultat och är därför bättre anpassat som ett återkommande tema än en egen rubrik.

6.1. Respondenterna

Under arbetets gång har intervjuer genomförts med de olika aktörer som var involverade i Barnahus verksamhet. Dessa aktörer var:

- En samordnare anställd på Barnahus som bland annat arbetar som samordnare för de olika aktörerna.

- En av de två åklagare som arbetade med våld i nära relationer och då bland annat med de mål som berör övergrepp mot barn.
- En polis som var specialutbildad barnutredare.
- En terapeut ifrån BUP som arbetade till 40% med verksamheten Barnahus.
- Två socialsekreterare ifrån två olika kommuner som samarbetar med Barnahus.

I texten kommer det att framgå till vilken aktör åsikten eller citatet hör i de fall där detta är relevant för resultatet. Det är även viktigt att poängtera att polisen, åklagaren och samordnaren från Barnahus är de respondenter med längst yrkeserfarenhet. De har även varit verksamma inom områden med barn som far illa innan Barnahus verksamhet påbörjades.

6.2. Synen på Barnahus

Under intervjuernas gång kunde en genomgående positiv bild av barnahus verksamhet urskiljas från samtliga respondenter. Alla var eniga om att åtminstone kommunikation emellan myndigheterna och samverkan under ett tak är en positiv utveckling jämfört med hur det såg ut tidigare. Vissa respondenter har även uttryckt ett missnöje med hur arbetssituationen såg ut innan Barnahus existerade. Polisen beskrev situationen innan Barnahus grundades som *“rent av förfärlig”*. Åklagaren illustrerar också hur det var förr med ett exempel om hur papper låg på hög och att det kunde ta flera månader eller ännu längre tid innan utredningen ens påbörjades. Kommunikationen mellan myndigheter beskrevs som dysfunktionell, i den mån de alls kommunicerade på den tiden.

“När man väl hade kontakt med socialsekreteraren som hade ärendet så var de ju klara med sin utredning. Och det var inte alltid så god ton mellan mig och socialsekreteraren heller, för vi hade ju aldrig samarbetat, vi hade inget ansikte på varandra. Vi hade bara ett nummer som man ringde upp och de fattade inte varför vi började nu när de var klara med sin utredning. De hade ju ofta släppt ärendena och det blev jättekonstigt. Dels för familjerna, det blev ju turbulent under lång tid istället för under kort tid som det är nu. Plus att myndighetssamarbetet [var dåligt] det var ju bara socialsekreterarna som man hade någon kontakt med alls men den upplevde jag inte som bra, inte från nått håll” - (Polis)

Citatet visar att en förbättring har upplevts av respondenten. Både vad gäller den upplevda arbetsbördan men även att det har upplevts vara bättre för barnen såväl som för föräldrarna. De menar även att samverkan som fenomen har inneburit något positivt för verksamheten och de olika

aktörernas arbetsrelationer med varandra.

“Det var helt bisarrt, det var ju ingenting ur ett barnperspektiv, det var ju rena galenskaperna. Det kunde dröja ett halvår innan, från det att man hört ett barn berätta för skolan, detta är alltså inget undantag utan i regel, det kunde dröja, vi kunde sitta med ärenden som var jättegamla. Då kan man ju tänka vad som händer med barnet under tiden och hur de har haft det” - (Åklagare)

Ovanstående citat styrker ytterligare hur situationen har förbättrats men även att situationen innan Barnahus grundades, t.ex. barnperspektivet, var dålig. Barnahus beskrivs som en verksamhet som underlättar arbete med barn i utsatta situationer på så vis att verksamheten samlar nödvändig kompetens och bedriver sedan samordnade arbete. Ett flertal respondenter beskriver Barnahus som *“spindeln i nätet”* i ärenden som rör misstanke kring sexuella övergrepp eller misshandel av barn. Barnahus verksamhet ser till att kommunikationen och informationsflödet myndigheter emellan går smidigt och fort, att man snabbt kan få respons, dels av Barnahus egen personal men att man även genom samråden kan komma i kontakt med de andra aktörerna snabbt och regelbundet. Detta har beskrivits av respondenterna som en av de mest positiva aspekterna av utvecklingen som skett inom yrkesområdet.

“Den stora skillnaden är att det går snabbare nu, det har blivit en stor skillnad. Alltså snabbare från att socialtjänsten får en anmälan och till att polisen inleder en förundersökning och barnet kommer på förhör[...]. Allting går väldigt mycket snabbare” - (Samordnare på Barnahus)

Just den ökade tidseffektiviteten som understryks av detta citat har poängterats av flertalet respondenter, att det tidigare tog väldigt lång tid och att så inte längre är fallet. Att samla kompetens till en lokal och låta Barnahus samordna aktörerna har uppgetts som något som bidragit till denna tidseffektivitet. De flesta av respondenterna påpekade också att Barnahus som fysisk plats rent praktiskt utgör en stor del av verksamhetens syfte. De beskriver vikten av att barnen kommer till en trygg miljö som är barnanpassad och lugnande och att de i denna miljö har möjlighet att möta samtliga professioner, för att undvika ytterligare traumatisering och runtslussning. Denna uppfattning tycks delas av alla respondenter och är något som har påpekats vid ett flertal tillfällen under samma intervju. Även de socialsekreterare som har intervjuats har varit relativt tillfredsställda med Barnahus lokaler även om det geografiska avståndet är större för dem än för någon annan aktör, restiden blir sekundär för syftet.

När effekten av Barnahus verksamhet kommenteras av respondenterna är det inte framförallt resultatet av det genomförda arbetet som är i fokus. Det är resultatet av andra aspekter såsom, tidseffektiviteten som ovan nämnts och den barnvänliga miljön. Personalen på Barnahus berättar att de är i behov av större kunskap om vad som sker efter arbetet på Barnahus och påpekar att de inte riktigt vet tillräckligt kring utfallet av just vad som händer när barnen sedan kommer hem. Dock problematiseras utredningarnas tidsfokusering av flera aktörer, polisen poängterade att det inte nödvändigtvis är något positivt i alla lägen att det går snabbt. Polisen pönerade att det ibland kan dras förhastade slutsatser i och med att man strävar efter att agera snabbt. Denna hastighets inriktning är naturligtvis till fördel i de fall där något har hänt, när situationen är skarp som polisen uttrycker det. Men den kan även innebära att förhör och utredningar sker i onödan, flera av aktörerna påpekar att det även är ett trauma för en familj att bli utredd även om utredningen kommer fram till att inget brottsligt har skett.

Flera av de intervjuade gav uttryck för att den samlade kompetensen som fanns inom barnahus var det bästa med verksamheten. Att personalen som jobbade på Barnahus hade koll på de andra aktörernas arbetsområden och att man genom Barnahus personal kunde få information om hur man skulle gå tillväga i ett ärende såg de som något positivt *“Att samla kompetens på ett ställe liksom”* som en socialsekreterare uttryckte det. Kommunikation är även något som samtliga respondenter har tagit upp som viktigt för verksamheten och något som har varit en positiv trend sedan Barnahus grundades, enligt de respondenter som kan jämföra med tiden innan Barnahus grundades. Det är dock även just kommunikationen som tas upp som ett område som skulle behöva utvecklas ännu mer.

“De [syftar till barnahus personal] fungerar ofta som samordnande kring barn som varit utsatta för våld. Det är de som organiserar kontakten med åklagare och polis och ser till att det blir barnförhör och så. De kan också vara lite rådgivande för mig, att jag kan ringa och fråga om det är något särskilt jag funderar på, hur vi ska göra kring den här saken och sådär” - (Socialsekreterare)

Ovanstående citat understryker den centrala position som Barnahus har fått för utredningsarbetet med barn som far illa. Denna position är både för planering och schemaläggning av rent praktiska saker så som förhör och samråd, men även informationsförmedlande och rådfrågande. Genom de samrådsmöten som Barnahus har får de olika aktörerna en möjlighet att mötas och gå igenom sina ärenden samt att planera in förhör med barnen. Flera av de involverade poängterade att detta samråd dock främst handlar om praktiska saker såsom scheman och att det inte riktigt finns tid eller plats

för mer generella frågor och rådgörande emellan aktörerna.

“Jag tänker att det är väldigt bra för barnet att det finns en plats som de kan åka till. De ska inte behöva åka först hit och sen dit och sen dit och sen dit för det blir för mycket. Och då är det bra att det finns en sammankallande verksamhet. [...] För det blir ju flera processer samtidigt, det blir en utredningsprocess från socialtjänsten och det blir en polisiär utredningsprocess. Då är det bra att det finns en röd tråd i dem, så att man håller ihop det. Så jag tycker att grundtanken med verksamheten är väldigt bra.” -(Socialsekreterare)

Den röda tråden som tas upp i citatet ovan är viktigt att ha i åtanke, att det nu finns en viss kontinuitet i arbetet med utsatta barn. Ett problem som har tagits upp av flera respondenter är att flera aktörer har en hög sjukskrivningsfrekvens och att kontinuiteten i arbetet ibland kan bli lidande. Då är det bra att det finns ytterligare en aktör som har i uppgift att hålla i den röda tråden. Barnahus har också som syfte att utveckla barnperspektiv och samla in information kring hur andra hanterar problematiken kring barn som brottsoffer, att följa en kunskapsutveckling och förmedla hur denna kunskapsutveckling ter sig till de andra aktörerna som jobbar med barn. Dess personal har också en möjlighet att se på de olika ärendena med en annan helhetssyn än vad de myndighetsutövande aktörerna har. Socialsekreterarna har en socialutredning att göra och polis respektive åklagare har en brottsutredning att sköta. Barnahus personal har en möjlighet att se båda dessa sidor utan att behöva sträva efter att uppfylla sitt eget mål. Detta ger också de andra aktörerna en möjlighet att få informerad men än dock relativt objektiv input på sitt ärende.

6.2.1. Analys av respondenternas syn på Barnahus

Det som man kan urskilja ifrån respondenternas syn på Barnahus verksamhet är att de är mycket nöjda med den ökade kontinuiteten i sitt arbete, att det finns en samlande organisation som bejakar arbetet med det utsatta barnet. Flertalet har även lyft fram att utredningarnas kvalitet såväl som tidsåtgången har haft en positiv utveckling. Dock säger de som har en stor erfarenhet av hur det var innan att det var *“förfärligt”* och *“helt bisarrt”* tidigare, att urskilja en positiv utveckling ifrån något som fungerar så uselt som beskrivits är måhända kanske inte så svårt. Johansson (2008) påpekar att även om Barnahus inte har lett till en ökad mängd fällande domar så har rättssäkerheten i fall som rör barn som far illa ökat till följd av Barnahus verksamhet. Detta poängteras till viss del av respondenterna då de själva säger att Barnahus sitter på och delar med sig av en kompetens som de tidigare inte hade tillgång till. En ökad kompetens leder till en högre kvalitet i utredningarna, något

som även gynnar barnets bästa (Åström & Rejmer, 2008). Vår polisrespondent påpekade dock att hon inte hade en barnutredarutbildning förrän efter att hon påbörjat arbetet som barnutredare. Denna kompetenshöjning var Barnahus som verksamhet inte inblandad i. Således är det inte bara Barnahus som påverkar kvalitetsförändringar utan även de olika myndigheternas insatser för att vidareutbilda sin personal. Även reformering av lagstiftning har haft en potentiell effekt på dessa resultat, såsom att det sedan 2001 råder anmälningsskyldighet för professionella som misstänker att barn far illa (SoL 14 kap, 1§) och att de därför sannolikt är mer vaksamma på tecken på missförhållanden inom till exempel skola och förskola. Precis som Åström & Rejmer (2008) påtalar så är det svårt att se vilken effekt Barnahus har och vad som är effekten av andra förändringar. Respondenterna betonar även att miljön på Barnahus är av stor vikt då detta anses som en förmildrande effekt i en traumatisk situation. Denna miljö är barnanpassad och "hemtrevlig" och är tänkt att skapa trygghet ett omtumlande händelseförlopp.

Respondenterna var eniga om att verksamheten Barnahus är en instans i rätt riktning för denna sorts problematik. Dock noterade vi en skillnad mellan de som varit verksamma inom området innan Barnahus fanns och de som blivit verksamma efter Barnahus implementerats. Respondenterna som har erfarenhet som sträcker sig under en längre period än barnahus existens, lyfter fram aspekter som, hur mycket bättre det är nu och hur bisarrt det var förr. De respondenter som har Barnahus som enda referenspunkt, i ärenden som dessa, ser dock Barnahus som en verksamhet i rätt riktning men som kräver utveckling och att det finns utrymme för förbättring, till exempel har åsikten förts fram huruvida poliser, i alla sammanhang, är de mest lämpade att genomföra barnintervjuerna och att fler interaktionsmöjligheter emellan aktörerna borde finnas utan att en faktisk utredning förordas det. Rejmer (2009) påpekar även att det råder en klar brist på utredningar med barn över 15 år gamla, något som inte påtalades av någon av respondenterna. Detta kan eventuellt tolkas som att Barnahus verksamhet 'romantiseras' av en del av de respondenter som varit verksamma inom yrkesområdet innan Barnahus tid. Detta kan eventuellt vara på grund av att Barnahus i relation till motsvarande dåtida verksamhet upplevs vara en betydlig förbättring. Denna tes styrks även av att dessa respondenter inte heller lyfter fram särskilt många negativa aspekter med Barnahus verksamhet. Det kan finnas olika faktorer som bidrar till att inte alla aktörer är nöjda med verksamheten, såsom, brist på resurser eller otillräcklig förankring eller stöd hos ledning, vidare kan behovet av att samverka skilja sig mellan aktörerna (Socialstyrelsen, 2008).

6.3. Samverkan mellan aktörer

Enligt vår tolkning så har många av respondenterna gett uttryck för en tilltro till samverkan som det bästa arbetssättet och lösningen på alla problem som kan uppstå på vägen, denna syn uppgavs även ifrån den respondent som gav uttryck för en viss avsaknad av samverkan, nämligen åklagaren; *“jag gillar inte att man försöker klampa in på varandras områden. Där är vi rätt så noga med att var och en har sina områden”*. Detta citat illustrerar en del av samverkansproblematiken som finns emellan aktörerna, att man å ena sidan behöver samarbete men att man å andra sidan faktiskt har egna mål och egna arbetssätt som är viktiga att särskilja. Att detta blir tydligast hos åklagaren är kanske inte så märkligt med tanke på att detta också är den profession som har minst kontakt med de andra, åklagarens uppgift är att se huruvida det föreligger en möjlighet att väcka ett åtal. Polisen såväl som socialtjänsten har utredningar att göra och större nytta av att dela information med varandra och rådgöra med BUP angående barnets hälsa till exempel. Terapeuten på BUP sa att; *“Jag har ju som mål att behandla och det har ju socialtjänsten också. Åklagaren har ju som mål att få fast förövaren, polisen har ju som mål att dra ut så mycket information som möjligt för att också få fast förövaren.”* Citatet påvisar att det finns en polemik inom utredningarna, att det finns två disparata målsättningar som man måste hålla i beaktning, dels den sociala utredningen dels den polisiära. Det ges dock hela tiden uttryck för en professionell förståelse och respekt för de andra yrkesgruppernas uppgifter samt den arbetspress som de alla upplever. En av socialsekreterarna uttrycker bland annat att det är viktigt att ta hänsyn till den utredning som inte är ens egen, *“förhörstillfällena handlar mer om bevisföring, om jag har några frågor får jag ställa dem vid ett annat tillfälle”*. Även om det riktas en del kritik mot varandras arbetssätt ger samtliga respondenter uttryck för en uppskattning av de andras deltagande, vilket BUP uttrycker på följande sätt; *“Det är klart att tappar man en hel yrkesgrupp så sitter vi på olika öar helt plötsligt och då är det ingen samverkan längre”* Citatet visar på att samtliga aktörer är eftersökta och det finns ett syfte med deras medverkan. Att BUP endast finns representerade två av fem dagar i veckan är i sammanhanget också intressant.

Samarbetet mellan de deltagande aktörerna utanför Barnahus tycks dock variera beroende på vem vi pratar med. Detta beror på hur mycket samarbete som har behövts för aktörens arbete tidigare. De flesta ärenden har inget egentligt behov av kontakt mellan till exempel polis och socialtjänst men en viss brist på tydlig praxis tycks råda då det inte finns ett generellt sätt att hantera kontakten på.

“Det är faktiskt från person till person, det är ju flera olika poliser som jobbar där och någon av poliserna är otroligt bra på att återkoppla och bra på att självmant säga att `då ringer jag dig sen`[...]

Jag tycker inte det är dåligt, jag har inte råkat ut för att det har varit direkt dåligt men det är verkligen från person till person hur man ser viljan till att ha ett aktivt samarbete tycker jag” -(Socialsekreterare)

Det som ovanstående citat ger uttryck för är just den personbundenhet som kommunikationen har, att det är beroende på vilket professionellt kontaktnät den enskilde aktören har lyckats bygga upp. Denna kommunikation mellan aktörer ses av flertalet av de intervjuade som ett område där utveckling är möjlig, inte på så vis att kommunikationen fungerar direkt dåligt i nuläget utan bara att det skulle kunna fungera bättre. Den kommunikation som sker är till viss del bunden av att aktörerna känner varandra och därmed öppnas deras kommunikationsvägar upp, emedan det i de fall där någon är helt ny till verksamheten blir mer utlämnad.

6.3.1 Analys av samverkan mellan aktörer

Danermarks (2009) definition av samverkan som ett tydligt definierat, planerat och strukturerat samarbete mot ett tydligt definierat mål eller problembild fann vi något problematiskt när vi pratade med involverade parter inom verksamheten Barnahus. Det finns två olika mål för de två huvudaktörerna, ett juridiskt mål där man lagför personer som bryter mot lagen och ett socialt mål där man utreder vilka sociala insatser som kan bli nödvändiga för till exempel en familj. Dessa mål behöver naturligtvis inte gå emot varandra men de behöver heller inte, i alla sammanhang, underlätta för varandra. De innebär inte en gemensam målsättning i den mån Danermark tycks mena. Respondenterna var enade om att alla aktörer på barnahus har något olika målsättningar. En av socialsekreterarna påpekade att deras främsta målsättning var att göra en skyddsbedömning och fastställa barnets välbefinnande. Polisen menade att deras främsta målsättning var att, i samråd med åklagare, avgöra om brott har begåtts och går att styrka. Åklagaren å sin sida hävdade att deras primära mål är lagföring och att bevisa brott inför en rättsal. Detta tyder på en viss diskrepans i målsättningar från de olika aktörerna, vilket då till viss del strider mot hur Danermark (2009) definierar att samverkan bygger på. Alla respondenter har den gemensamma uppfattningen om att det är samverkan som sker på Barnahus även fast deras professionella målsättningar skiljer sig åt. Barnahussamordnaren uppgav att målet med verksamheten bland annat är barnets bästa. Det är förvisso ett gemensamt mål som samtliga aktörer kan referera till, men det är inte ett tydligt definierat mål, speciellt inte då flera av aktörerna själva uppgav att barnets bästa som begrepp inte diskuteras inom verksamheten. Just otydlighet och motstridighet i målsättningar tas upp som ett stort problem inom samverkan generellt, där det är svårt att få olika huvudmän att tydligt stipulera

och definiera inte bara vaga idealmål utan även delmål, vem som är ansvarig och hur man når dit (Horwath & Morrison, 2007). Även Westrin (1986) pekar på just otydlighet i målsättning och hur man skall uppnå målen som det främsta problemet inom samverkan och att det följaktligen är svårt att utvärdera vad som är ett resultat av den organiserade samverkan som faktiskt sker (Westrin, 1986).

En av vinsterna som tas upp av flera av aktörerna är den förbättrade stämning som råder mellan de professionella aktörerna och det förbättrade kontaktnät som de förfogar över på grund av att de träffas genom bland annat Barnahus samrådsmöten. En sådan vinst bör inte förringas då den består av både kompetensutveckling och en ökad förståelse för varandras arbetsområden. Vad som tydligt kan urskiljas utifrån de genomförda intervjuerna är att respondenterna anser att de kommunicerar med varandra på en helt annan nivå än vad de gjorde innan Barnahus fanns. Genom Barnahus verksamhet bildas ett forum för djupare förståelse för hur andra aktörer arbetar med ett och samma fall där de direkt kommunicerar med varandra och samtidigt bygger professionella personbundna relationer, som exempelvis via samråden (Dahlström, 2009). Dessa erfarenheter kan generera en viss tyst, eller personbunden, kunskap om hur ärendegången går till hos andra myndigheter och även hur det kommer att korrelera med ens egen roll i processen. En av många komponenter som sägs generera tyst kunskap är närhet (Bergmark & Lundström 2006). Det är alltså inte den byråkratiska processen som genererar denna kunskap utan de inofficiella relationerna som byggs aktörerna emellan. Alltså att till exempel genom personliga relationer till aktörer på andra myndigheter få djupare och en mer nyanserad förståelse för hur händelseförloppet kan komma att ske i ett givet fall. Bergmark & Lundström (2006) poängterar att ur mötet med människor utvinns stora delar av den praktiska kunskap som kommer att genomsyra ens professionella arbete. I den mån denna kunskap inte är tydligt organiserad och strukturerad finns det dock en risk för att den blir personbunden och inte en utveckling som en hel organisation kan dra nytta av (Danermark & Kullberg, 1999).

6.4. Aktörers syn på barnets bästa

En av socialsekreterarna påpekade att Barnahus, liksom alla verksamheter, behöver ses över och utvecklas, "*våld mot barn är ju svåra ärenden*". Barnahus anses av samtliga respondenter vara en verksamhet i rätt riktning men ett par av respondenterna ser det som en operfekt verksamhet. En socialsekreterare belyser eventuella utvecklingsområden som t.ex. att vissa upplever det som en

enorm kris att bli förhörd av polis och att traumat i den situationen “*hänger kvar länge i familjen*” . Socialsekreteraren påpekar även att processen exempelvis kan upplevas integritetskränkande för föräldrarna. Föräldrarna får inte ens möjlighet att ta del av de beslut som rör deras barn.

“ Jag personligen kan väl ibland känna att, är det alltid för barnets bästa att bli förhörd av polisen? till exempel att det kan vara något att fundera på. För många gånger upplever man ju det som en enorm kris att bli förhörd av en polis. Och det väcker mycket tankar hos barnet om att ska polisen komma och ta min mamma och pappa nu för att jag gjort såhär? Ska jag inte få åka hem nu, vart ska jag ta vägen? Och vad händer när jag kommer hem, och berätta för mina föräldrar. Och hos föräldrar väcker det ju också en stark krissituation, att bli anklagad för misshandel [...] det växer väldigt väldigt mycket känslor och tankar och funderingar och det hänger kvar väldigt länge. Ofta är det, det man pratar om 4 månader senare när jag har slutat min utredning. Vad var det som hände då när jag var på barnahus och hur jobbigt det var att bli hämtad av en polis även om det inte ens är polisen som hämtar utan att det är företrädare och hur jobbigt föräldrarna tycker det är att det var någon främmande person som åkte iväg med mitt barn, tänk om det händer något på vägen? vad händer om de krockar? Jag har inte godkänt det. Och det tänker jag att det hade varit ett utvecklingsområde, hur kan man göra den situationen annorlunda?” - (Socialsekreterare)

Ovanstående citat belyser ett eventuellt utvecklingsområde i Barnahus verksamhet. Ärendegången må vara smidig för involverade myndigheter men kan vara traumatiserande för barnet och familjen i helhet. Vad som är barnets bästa är inte enbart en diskussion om vad som sker här och nu. Ibland tas beslut som möjligtvis inte uppfattas som är det mest lämpade för stunden men som eventuellt är det över tid. En respondent uttryckte “*så frågan är vad man lägger i meningen med barnets bästa, är det här och nu eller 10 år framåt*”. Citatet påvisar att spekulationer om vad barnets bästa är återfinns inom yrkesgrupperna, dock uppger flera av respondenterna att de inte har möjlighet att diskutera hur barnets bästa påverkar arbetet professionerna emellan. Polisen uppgav att barnets bästa som begrepp ibland kunde upplevas som något av en “klyscha” som många använder för att det ska användas och inte för att det alltid fyller ett syfte.

På detta sätt lägger flera av respondenterna upp sina beskrivningar av arbetet för barnet, att även om det blir dåligt för barnet just nu måste förhoppningen vara att det blir bättre i det långa loppet. Flertalet av de utredningar som görs läggs trots allt ner och även om utredningen leder till att brott kan styrkas är det inte säkert att förövarens kontakt med barnet kommer att upphöra eller bli bättre, nämner både åklagaren och polisen. Tvärtom kan relationen emellan barnet och till exempel en

förälder kompliceras oerhört av att en utredning påbörjas vare sig den sedermera läggs ner eller går vidare till ett åtal. Denna inställning som nästan är ett 'damned if you do, damned if you dont' scenario kan dock inte tillåtas hindra att en utredning faktiskt startar påpekar flertalet aktörer. Om ingenting görs kan det inte heller bli bättre är inställningen som återspeglas hos de intervjuade. Denna beslutsångest som drabbar de involverade undgås genom att brottsutredningen på många sätt får avgränsas ifrån barnets bästa. Åklagarens och polisens jobb blir på så sätt att styrka huruvida det har begåtts ett brott och i så fall driva det till åtal och inte utreda vad som är barnets bästa.

“men ibland så kan man också få funderingar på vad man bidrar till, för ibland är kanske inte lagföring det bästa, det har jag tjatat på mina överordnanden om, för de pratar bara statistik, men åtal kanske inte är det bästa i alla lägen, det kanske till och med blir sämre. Men vi måste ändå tro på systemet och de verktyg vi har, för om de inte hade varit olagligt så hade vi heller inte haft verktygen.” - (Åklagare)

Ovanstående citat visar att respondenterna är medvetna om att arbetet är av en komplex art och att det ibland är svårt att avgöra om alla delar av processen är till godo. Det tyder även på en viss självdistans till sin arbetsroll men att helheten ändå ger ett positivt resultat.

“De tillfällen där det verkligen förekommer misshandel så har det varit hur bra som helst att barnahuset varit inne direkt från starten. Och vid de tillfällena där det varit lite mer otydligt, så har barnahuset eller förhörsupplevelsen varit den starkaste upplevelsen av kris, så ja kring barnets bästa det är ju verkligen en vågskål i det hur man ska tänka.” - (Socialsekreterare)

Citatet ovan visar att svåra avvägningar, om när man skall anmäla och vad som är bäst för barnet, är något som genomgående ges uttryck för. Dock ger en del av respondenterna uttryck för upplevelser av samma sorts godtycklighet som fanns innan Barnahuset verksamhet startade, om än i mindre utsträckning. Det vill säga att det råd som ges ifrån Barnahuset ej är helt konsekventa. Detta kan till viss del vara ofrånkomligt då det handlar om upplevelser och sätt att beskriva ärenden som inte går att sätta fingret på, men upplevelsen av godtycklighet inom myndighetsutövandet är komplicerat. Just att anmäla och när man skall anmäla lyfts fram som ett dilemma, inte bara bland socialsekreterare utan även hos de andra aktörerna. På vilket sätt familjen kommer reagera på en anmälan och huruvida det kommer att bli bättre för barnet är frågor som de brottas med.

6.4.1 Analys av aktörers syn på barnets bästa

Något som till viss del förvånade oss är att flera av respondenterna ställde sig frågande till hur de såg på barnets bästa. Barnets bästa är något som genomsyrar verksamheten men det diskuteras inte. Det refereras till men det finns ingen definition av vad det faktiskt är eller vad det ska leda till. Man skall enligt lag utreda barnets bästa, man skall hänvisa till barnets bästa men likväl måste man inte agera i linje med barnets bästa (Hollander, 2006). Även om man som professionell strävar efter att agera i linje med barnets bästa kompliceras denna strävan av både brist på begreppsdefinition men även brist på diskussion. Detta tycks ha blivit bättre efter Barnahus verksamhet startade, en generell kvalitetshöjning i utredningar har påvisats (Johansson, 2008). Under 2000-talet har flera generella kvalitetshöjningar inom bland annat synen på barnets bästa skett inom flera olika myndigheter (Åström & Rejmer, 2008), såväl som i lagtext. Detta till trots uppger flera aktörer att barnets bästa i det närmaste är något som refereras till för att man skall, inte för att det har någon direkt funktion.

Under intervjuernas gång visade det sig även att synen på vad subjektet "barnet" i barnets bästa var varierande. Perspektivet ur vilket de tittade på barnet varierade även om aktören inte själv gav uttryck för en medvetenhet om det. Bland annat polisen gav uttryck för att barnet, som man ville skulle få det så bra som möjligt, i själva verket var den potentiella vuxne som barnet skulle växa upp till att bli. Det vill säga att det de kämpar för skulle vara att en vuxen människa kan se tillbaka på sin barndom som så bra som möjligt och inte att barnet skall ha det så bra som möjligt nu. Denna syn på barnets bästa komplicerar avgöranden då det är svårt att spekulera i vad framtiden har i sitt sköte, klart är dock att barnets situation just nu alltid måste utredas och ges utrymme för att barnets bästa ska kunna tillgodoses (Arad-Davidzon & Benbenishty, 2007). Barnets bästa som arbetsmål är dock präglats av personliga åsikter och hänsynstaganden som inte alltid bygger på varken regler eller yrkespraxis (ibid). I dessa fall där praxis inte finns är det måhända lättare att luta sig på den yrkeserfarenhet och personliga kunnande som den professionelle har byggt upp genom sitt verksamma liv och därigenom bygger delar av sitt beslutsfattande på det handlingsutrymme som denne besitter. Ur ett flertal intervjuer har en viss "tyst" eller "informell" kunskap kunnat urskiljas av olika respondenter i frågor relaterade till barns välfärd. Åklagaren påpekar bland annat att det finns situationer där lagen blir tvingande och att detta inte nödvändigtvis går i linje med vad åklagaren själv tror är barnets bästa. Den professionella intuition som åklagaren besitter strider, i stundom, emot de beslut som lagen forcerar fram. Åklagaren har beskrivit situationer där denna byråkrati har hämmat beslutsfattandet i den mening att agera utifrån vad som är bäst för barnet. En annan respondent beskriver potentiella effekter av verksamhetens ärendegång som kan drabba familjen. Alltså, att genom erfarenhet av dessa fall och en närhet till klienterna har denna respondent fått kunskap kring vilka effekter denna process troligtvis kommer att få. En empatisk

relation mellan klient och professionell kan sätta en grund för en viss kunskap som är svår att utvinnas genom undervisning eller mer formella medel (Payne 2005). De flesta respondenter benämner särskilda aspekter av verksamheten som de beskriver som intuition byggt ifrån en lång erfarenhet inom området och erfarenheter av likartade fall, alltså inte formella riktlinjer eller utbildning.

8. Sammanfattning

Syftet med uppsatsen har varit att belysa hur aktörerna inom den myndighetsintegrerade verksamheten Barnahus ser på samverkan och hur aktörerna ser på barnets bästa. Det har kunnat konstateras att synen på vad samverkan innebär, på Barnahus, divergerar något beroende på vilken aktörs perspektiv som ges uttryck för. Aktörerna har olika utgångspunkter i sitt arbete och därav disparata målsättningar. Likaså varierar vad samverkan har för innebörd för arbetet med barnets bästa. Barnets bästa är ett begrepp som har påvisats vara komplext och kontextbundet, men det har även kunnat konstateras att det dessutom är svårt att hantera det rent praktiskt och svårt att tala om dess innebörd för praktiker med olika arbetssätt och traditioner. Det bör även påtalas att barnets bästa som begrepp, oavsett profession, är svårhanterat. Sammanfattande bör det poängteras att samtliga respondenter ser Barnahus som en förbättring gentemot hur arbetsområdet fungerade tidigare. Även de respondenter som inte såg Barnahus som en "felfri" verksamhet ansåg att utvecklingen är positiv och går i linje med hur en sådan verksamhet bör fungera. Det belystes av vissa, att det finns gott om utvecklingsområden inom verksamheten, bland annat för kommunikationen emellan myndigheterna och hur arbetsuppgifterna är fördelade. Verksamheten Barnahus har en del strukturella problem som påverkar dess arbete, dels att många av respondenterna ger olika bilder av hur verksamheten fungerar och hur man kommunicerar på bästa sätt, dels hur viktiga de olika aktörerna är för verksamheten. Det som tycks vara det största problemet och åtminstone en del av lösningen på ovanstående problematik är naturligtvis en resursfråga, resurser i form av tid och i förlängningen pengar. Att BUP bara har personal 40% av tiden och likväl påpekar att det inte riktigt kan kallas för samverkan om inte alla aktörer medverkar och kan komma till tals är talande i detta sammanhang.

9. Slutdiskussion

Vår uppsats har haft som ansatts att ta reda på hur de professionella aktörerna knutna till

verksamheten Barnahus ser på det arbete som utförs i anknytning till verksamheten. Hur de ser på samverkan och barnets bästa har varit viktiga delmoment då dessa områden utgör essensen i denna verksamhet. Under vårt arbetes gång har vi fått förmånen att prata med flera involverade människor inom Barnahus verksamhet. Gemensamt för dem har varit att de ser sitt arbete som viktigt och behövt, många av dem har också beredvilligt menat att det arbete som utförs inte är det bästa möjliga utan att det finns omständigheter som påverkar det arbete som utförs och att det därmed finns gott om utrymme för en positiv utveckling, även fast verksamhetens utveckling är i rätt riktning. Ansträngningen att visa förståelse för varandras arbetsuppgifter och den tillåtande atmosfären som tycks råda är naturligtvis positivt för arbetsklimatet för de involverade, men när vi pratade med dem kunde vi inte undgå att fundera över hur mycket detta hindrar dem ifrån att kritisera varandra när det är berättigat. Det är eventuellt trots allt lättare att hantera en konflikt med en människa som man inte har en personlig relation till. Då kontakten emellan aktörerna tycks vara uppbyggd till stor del på ett personligt plan kan detta kanske påverka samarbetet. Det vill säga att man aktar sig för att trampa varandra på tårna. Här finns en potentiell utvecklingsmöjlighet som dock bygger på att arbetsbördan tillåter att man ägnar mer tid åt att bygga upp samarbetet på ett strukturerat och planerat vis och mot ett gemensamt mål i form av ett välutvecklat samarbete för barnets bästa. Detta kräver dock tid och det skulle kräva att samtliga aktörer fick ta sig tid, något som är problematiskt när det gäller att koordinera aktörer ifrån många olika huvudmän. Tid tycks vara den resurs som är lättast att inskränka men likväl har en av de största effekterna inom socialt arbete.

En av de stora fördelarna med Barnahus verksamhet är att de kan besitta en helhetssyn genom att de har knutit flera olika professioner till sig. Denna helhetssyn är av stor vikt för hanterandet av barnets bästa liksom att de olika barnperspektiven bör användas och hanteras av de professionella, om inte annat för att uppfylla barnkonventionen. När samtliga intervjuer var klara kunde vi urskilja, till vår förvåning, en viss avsaknad av diskussion kring begreppet barnets bästa. Vi uppfattade våra respondenter som relativt ovana att diskutera begreppet och hur barnets bästa reflekteras i deras arbete på Barnahus. Diskussionen om vad barnets bästa faktiskt är och innebär har vi upplevt som något Barnahus till stor del saknar. Då barnets bästa är så pass kontextuellt bundet, och då barnkonventionen endast ger ytterst få och grundläggande punkter om vad barnets bästa är, behövs det en dialog om hur man skall hantera de olika situationer som uppstår. Är det till exempel alltid det bästa för barnet att polisen håller i barnförhören? Finns det bättre lämpad personal vid vissa situationer? Flera respondenter hade själva funderat på dylika frågor men det uppgavs inte som ett ämne öppet för dialog emellan de olika aktörerna. Denna brist på ett tydligt diskussionsforum för de olika aktörerna är en av de största bristerna som vi såg inom verksamheten.

Helhetssyn var något som nämndes vid upprepade tillfällen som något positivt för verksamheten. Att det finns kommunikationskanaler emellan de olika aktörerna är bara det en utveckling från den beskrivning som uppgetts om hur det var innan Barnahus verksamhet grundades. Dock är allt som ofta denna kommunikation personbunden, det vill säga att man kommunicerar med andra aktörer på grund av att man lärt känna någon genom arbetet och inte på grund av att arbetet har gett mig en kontaktperson. Denna helhetssyn påverkas dock rimligen av den samverkan som sker inom organisationen och den samverkan som sker är under utveckling, den är i rätt riktning och den behöver fortsätta att utvecklas.

Som tidigare nämnts i arbetet har flera av de olika aktörerna olika målsättningar, även om de alla faller inom den något diffusa målsättningen "barnets bästa". Den samverkan som råder emellan aktörerna har naturligtvis som mål att leda till att det blir bättre för barnet, men det är även av vikt att komma ihåg att de olika aktörernas primära mål inte alltid går i linje med barnets bästa. Man kan dela upp aktörerna i två grupper där grupp 1 ansvarar för att brott utreds och att förövare dras inför rätta och grupp 2 består av de som ansvarar för barnets välfärd, hälsa och att barnets säkerhet och utveckling garanteras. Deras olika primära mål behöver inte motarbeta varandra och i de flesta fall går de säkerligen i linje, Men inte minst respondenterna har påtalat att det finns tillfällen då till exempel lagföring av en förälder på intet sätt har gynnat barnet.

Med detta sagt vill vi även betona att det råder inget tvivel hos oss om att respondenterna har de bästa intentionerna med sitt arbete och att de reflekterar på ett nyanserat sätt kring deras egen yrkesroll och hur den kan förbättras, samt hur deras yrkesroll påverkar barnet. Dock var specifikt det akademiska begreppet barnets bästa, för många av dem, ett ovant tema. Vi noterade att det genomgående fanns ett visst grundantagande hos respondenterna om att det de gör är i linje med barnets bästa men en konsekvent diskussion kring vad som är barnets bästa fanns inte hos de flesta aktörerna. Polisen påpekade även att begreppet mer kunde uppfattas som en "klyscha" som inte direkt diskuteras i arbetslivet. Detta finner vi problematiskt då begreppet existerar i den lagstiftning som dessa professioner skall följa och enligt barnkonventionen skall detta begrepp vara ledande för allt arbete med barn. Begreppet är diffust och svårt att diskutera i generella termer men vi antar att det bör finnas någon form av diskussion då de måste förhålla sig till begreppet enligt lag. Det blir även problematiskt att påstå att deras arbete korrelerar med barnets bästa när begreppet inte nämns eller tas hänsyn till i det vardagliga arbetet. Likaså upplevde vi det som något märkligt att det inte fanns utrymme för en större dialog emellan aktörerna under samrådsmötena och andra sammankomster. Dialog emellan aktörerna är trots allt något som uppges vara en av de stora positiva delarna av Barnahus verksamhet och ett av de sätt vari de eventuellt har en möjlighet att

utveckla till exempel synen på barnets bästa i samråd med andra professionella aktörer. Vi vill dock poängtera att nyanserade diskussioner kring vad som är bäst för barnet och vilka konsekvenser som kan följa, förekommer frekvent inom varje myndighet men en kontinuerlig diskussion emellan aktörer kring det problematiska begreppet "barnets bästa" är det vi primärt saknar. Det kan eventuellt vara svårt att ha en sådan diffus term i lagstiftning och regelverk som professioner tvingas att förhålla sig till. I och med att terminologin inte används i vardagliga sammanhang blir det svårt att utvärdera hur väl man förhåller sig till detta begrepp.

Vi hade i slutändan önskat att tala med fler respondenter för att kunnat ge en mer nyanserad bild av verksamheten, vi har endast intervjuat sex professionella anknutna till Barnahus verksamhet och skall man leta utvecklingspunkter i arbetet är det här vi anser att det ligger. När det gäller Barnahus får man ej heller glömma bort att det är en ung verksamhet som också är under utveckling. Det är inte förvånande att det finns punkter varifrån brister men så länge den håller sig öppen för utveckling och kritik så finner vi ingen anledning att tro att den inte kommer att kunna utvecklas till en ännu bättre verksamhet.

Litteraturlista:

Ahrne, Göran & Svensson, Peter (2013). ”Kvalitativa metoder i samhällsvetenskapen”. I Ahrne, Göran & Svensson, Peter (red) *Handbok i kvalitativa metoder*. Upplaga 1:3 Stockholm Liber

Aspers, Patrik (2011). *Etnografiska metoder*. Upplaga 2:1. Malmö: Liber

Bergmark, Åke & Lundström, Tommy (2006) “Metoder i socialt arbete - vad är det?” i Meeuwisse, Anna. Sunesson, Sune & Swärd, Hans (red) *Socialt arbete en grundbok*. Upplaga 2:3 (2009) Natur och Kultur Stockholm

Briggs, Robert O. Kolfshoten, Gwendolyn I. De Vreede, Gert-Jan. Lukosch, Stephan and Albrecht, Conan C. (2013). “Facilitator-in-a-Box: Process Support Applications to Help Practitioners Realize the Potential of Collaboration Technology” *Journal of Management Information Systems* / Spring 2013, Vol. 29, No. 4, pp. 159–193.

Back, Christina (2009) ”Medhörning -att ta del av polisförhöret” i Landberg, Åsa (red). *Boken om barnahus - samverkan med barnet i centrum*. Gothia Förlag Stockholm

Bryman, Alan (2006). *Samhällsvetenskapliga metoder*. Upplaga 1:3. Malmö: Liber

Dahlström Enyck, Monica (2009) ”Samrådsmöten som ett nav i verksamheten” i Landberg, Åsa (red). *Boken om barnahus - samverkan med barnet i centrum*. Gothia Förlag Stockholm

Danermark, Berth. (2009) “Samverkan - ett teoretiskt perspektiv” i Landberg, Åsa (red). *Boken om barnahus - samverkan med barnet i centrum*. Gothia Förlag Stockholm

Danermark, Berth & Kullberg, Christian. (1999) *Samverkan Välfärdsstatens nya arbetsform*. Studentlitteratur AB Lund

Eriksson, Bengt & Karlsson Per-Åke. (2012). *Att utvärdera välfärdsarbete*. Gothia Förlag Stockholm

Granström, Kjell & Lander, Rolf. “Samverkan och planering -Två indikatorer på skolans

styrningskultur”. *UTBILDNING & DEMOKRATI* 2000, VOL 9, NR 2, S 75-85.

Hjortsjö, Maria (2005). *Med samarbete i sikte Om samordnade insatser och samlokaliserade familjecentraler*. Lund University, Socialhögskolan

Hollander, Anna (2006) “Juridik och social arbete” i Meeuwisse, Anna. Sunesson, Sune & Swärd, Hans (red) *Socialt arbete en grundbok*. Upplaga 2:3 (2009) Natur och Kultur Stockholm

Horwath & Morrison (2007) "Collaboration, integration and change in children's services" *Child Abuse & Neglect*, vol. 31, no. 1, 55-69.

Johansson, Susanna, (2008) *Myndighetssamverkan i barnahus – organisering, innehåll och process Delrapport 4*. i utvärderingen av nationell försöksverksamhet med barnahus 2006-2007. Media-Tryck Sociologen, Lund 2008

Johansson, Susanna, (2011). *Rätt, makt och institutionell förändring -En kritisk analys av myndigheters samverkan i barnahus*. Media-Tryck, Lund University, Lund, Sweden 2011

Johansson, Susanna (2013). ”Samverkan som konflikt – om förhållandet mellan rättsliga strukturer och organisatoriskt handlande”. i Linde, Stig och Svensson, Kerstin (red) *Förändringens entreprenörer och tröghetens agenter - Människobehandlande organisationer ur ett nyinstitutionellt perspektiv*. Stockholm: Liber AB

Kaldal, A. Diesen, C. Beije, J & E. Diesen (2010). *BARNAHUSUTREDNINGEN*. Juridiska institutionen vid Stockholms universitet. Stockholm: Jure Förlag AB

Kvale, Steinar & Brinkman, Svend. (2009) *Den kvalitativa forskningsintervjun*. Andra upplagan. Lund: Studentlitteratur AB

Payne, Malcolm (2005) *Modern Theory of Social Work*. Tredje upplagan. Palgrave Macmillan

Polanyi, Michael (1966). *The Tacit Dimension*, University of Chicago Press

Pozzalli, Andrea (2008) "Tacit knowledge, implicit learning and scientific reasoning" *Mind &*

Society, vol. 7, issue 2, p. 227-237.

Rasmusson, Bodil. Hyvönen Ulf. Nygren Lennart & Khoo Evelyn (2010) "Child-centered social work practice — three unique meanings in the context of looking after children and the assessment framework in Australia, Canada and Sweden". *Children and Youth Services Review* 32 (2010)

Rejmer, Annika (2009). "En utvärdering av barnahus" i Landberg, Åsa (red). *Boken om barnahus - samverkan med barnet i centrum.* . Gothia Förlag Stockholm

Schiratzki, Johanna. (2010). *Barnrättens grunder*. Upplaga 4:3. Studentlitteratur AB Lund

Socialstyrelsen (2000). *Sexuella övergrepp mot barn - en kunskapsöversikt*. SoS-rapport 2000:1, Modin Tryck, Stockholm

Socialstyrelsen (2006). *Barn och unga i socialtjänsten - Utredda, planera och följa upp beslutade insatser*. Bergslagens Grafiska, Lindsberg

Socialstyrelsen (2008). *Barnahus - försöksverksamhet med samverkan under gemensamt tak vid misstanke om brott mot barn*. Edita Västra Aros AB, Västerås

Svensson, Eva-Maria (2001) "Barnets bästa i främsta rummet - Reflektioner utifrån en konferens om Barnets bästa som rättsligt begrepp i Tromsø 4 – 7 januari 2001" *UTBILDNING & DEMOKRATI* 2001, VOL 10, NR 2, S 39-50

Westrin, Claes-Göran (1986). *Primary Health Care: Co-operation between Health and Welfare Personnel an international study*. Almqvist & Wiksell, Uppsala

Åström, Karsten & Rejmer, Annika (2008). "Det blir nog bättre för barnen" *Slutrapport i utvärderingen av nationell försöksverksamhet med barnahus 2006-2007*. Media-Tryck Sociologen, Lund 2008

Bilaga 1:

Informationsbrev om intervjuerna:

Hej,

Vi, Åke S. Hellendal och Edward Ljunggren är socionomstudenter på Lunds Universitet och vi arbetar nu med vår kandidatuppsats. Ämnet för vår uppsats är hur samverkan fungerar och hur samverkan påverkar olika professioner inom en organisation. Vi har intresserat oss för Barnahus då det innebär att olika professioner samverkar och att Barnahus som organisation är en relativt ny verksamhet. Vi hoppas därför att ni vill hjälpa oss genom att låta oss intervju personal från er organisation. Intervjuerna kommer vara av semi-strukturerad form och kommer att ta ca 60 min beroende på svar och hur mycket tid ni har att ge. Det är givetvis helt frivilligt att medverka i studien och intervjun kan väljas att avbrytas när som helst. Vi kommer naturligtvis anonymisera alla deltagare. Det insamlade materialet kommer att användas som underlag i vår kandidatuppsats och inte på annat sätt. Allt material kommer att raderas efter uppsatsens färdigställande. Den färdiga uppsatsen kommer även att publiceras elektroniskt i Universitetsbibliotekets databas. Vi vore givetvis väldigt tacksamma om er personal skulle kunna ta sig tid för oss.

Vi kommer att ta kontakt med er i slutet av vecka XX. Om ni vill ta kontakt med oss så går vi att nå via telefon eller email.

edward.ljunggren.981@student.lu.se 07xxxx

ake.skagert_hellendal.991@student.lu.se 07xxxx

Vår handledare är Maria Bangura Arvidsson och nås på telefonnummer, 046-xxx eller email adressen maria.bangura_arvidsson@soch.lu.se

Med vänliga hälsningar

Edward Ljunggren & Åke S. Hellendal

Bilaga 2:

Intervjuguide

Bakgrund:

1. Berätta kort om dig själv, yrkestitel etc
2. Hur länge har du arbetat med barn?
3. Berätta om hur du kom till att jobba med barn?
4. Berätta om vad Barnahus verksamhet gör?
5. Vad är din yrkesroll?
6. Vad arbetade du med innan du kom till Barnahus/vad arbetar du med förutom Barnahus?
7. Hur stor del av din tjänst vidrör Barnahus verksamhet?

Samverkan:

1. Hur anser du att samverkan fungerar på din nuvarande arbetsplats/före detta arbetsplats?
2. ((Hur har era arbetsmetoder förändrats i jämförelse med din tidigare arbetsplats innan Barnahus fanns?))
3. Vilken betydelse har Barnahus för samverkan mellan myndigheterna?
4. Hur anser du att samverkan emellan yrkesgrupperna fungerar?
5. Finns det yrkesgrupper du har ett närmare samarbete med än andra, vilka i så fall?
6. Hur påverkar samarbetet din utredning?
7. Kan du ge något konkret exempel där samverkan sker professionerna emellan?

Relation till barnen:

1. Hur ser din kontakt ut med barnen i ditt arbete?
2. Hur ser diskussionen om barnets bästa ut inom verksamheten?
3. Påverkar andra aktörer synen på barnets bästa?
4. Påverkar andra aktörer din syn på barnets bästa?
5. Hur påverkar samordningen det praktiska arbete som ni har med barnen?
6. Går samverkan alltid i linje med barnets bästa? Varför/varför inte? exemplifiera?
7. Vad anser du är syftet med barnahus?
8. Är det något du tycker vi missat eller något du vill tillägga?